



**RAIFFEISEN BANK SA**

**SITUAȚII FINANCIARE CONSOLIDATE ȘI SEPARATE**

Întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de  
Raportare Financiară adoptate de Uniunea Europeană

**31 DECEMBRIE 2016**



## **Cuprins**

Declarația privind responsabilitatea pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate și separate

Raportul auditorului independent

Situația consolidată și separată a rezultatului global	1
Situația consolidată și separată a poziției financiare	2
Situația consolidată și separată a modificărilor capitalurilor proprii	3
Situația consolidată și separată a fluxurilor de trezorerie	4 – 5
Note la situațiile financiare consolidate și separate	6 – 114



În conformitate cu articolul 10, aliniatul 1 din Legea contabilității Nr. 82/1991 republicată, răspunderea pentru organizarea și conducerea contabilității revine administratorului, ordonatorului de credite sau altei persoane care are obligația gestionării unității respective.

În calitate de președinte al Raiffeisen Bank S.A.- societate-mamă, conform articolului 31 din Legea Contabilității Nr. 82/1991 republicată, îmi asum răspunderea pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate și separate la data de 31 decembrie 2016 și confirm că:

a) politicile contabile utilizate la întocmirea situațiilor financiare consolidate și separate la data de 31 decembrie 2016 sunt în conformitate cu Ordinul Băncii Naționale a României nr. 27/2010 cu modificările și completările ulterioare, care impune ca aceste situații financiare consolidate și separate să fie conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară adoptate de Uniunea Europeană;

b) situațiile financiare consolidate și separate întocmite la data de 31 decembrie 2016 oferă o imagine fidelă a poziției financiare, a rezultatului global, a situației modificărilor capitalurilor proprii, a situației fluxurilor de trezorerie și a notelor aferente referitoare la activitatea desfășurată în conformitate cu Ordinul Băncii Naționale a României nr. 27/2010 cu modificările și completările ulterioare, care impun ca aceste situații financiare consolidate și separate să fie conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară adoptate de Uniunea Europeană.



Steven van Groningen

Președinte





Ernst & Young Assurance Services SRL  
Cladirea Bucharest Tower Center, Etaj 21  
Bd. Ion Mihalache nr. 15-17, Sector 1  
011171 Bucuresti, Romania

Tel: +40 21 402 4000  
Fax: +40 21 310 7219  
office@ro.ey.com  
ey.com

## **RAPORTUL AUDITORULUI INDEPENDENT**

Catre actionarii Raiffeisen Bank S.A.

### **Raport asupra auditului situatiilor financiare**

#### **Opinia**

Am auditat situatiile financiare consolidate si individuale ale Raiffeisen Bank SA („Banca”) care cuprind situatia pozitiei financiare la data de 31 decembrie 2016, situatia profitului sau pierderii, situatia rezultatului global, situatia modificarilor capitalurilor proprii si situatia fluxurilor de trezorerie pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data si un sumar al politicilor contabile semnificative si alte informatii explicative.

In opinia noastra, situatiile financiare consolidate si individuale anexate ofera o imagine fidela si justa a pozitiei financiare consolidate si individuale a Bancii la data de 31 decembrie 2016, ca si a performantei financiare consolidate si individuale si a fluxurilor de numerar consolidate si individuale ale acesteia pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data, in conformitate cu Ordinul Bancii Nationale a Romaniei nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara, aplicabile institutiilor de credit, cu modificarile si clarificarile ulterioare.

#### **Bazele opiniei**

Noi am efectuat auditul conform Standardelor Internationale de Audit (ISA). Responsabilitatile noastre conform acestor standarde sunt descrise mai detaliat in sectiunea „Responsabilitatile auditorului pentru auditul situatiilor financiare” din raportul nostru. Suntem independenti fata de Banca conform Codului etic al profesionistilor contabili emis de Consiliul pentru Standarde Internationale de Etica pentru Contabili (codul IESBA) si conform cerintelor etice care sunt relevante pentru auditul situatiilor financiare in Romania si ne-am indeplinit responsabilitatile etice conform acestor cerinte si conform Codului IESBA. Consideram ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza pentru opinia noastra.

#### **Aspecte cheie de audit**

Aspectele cheie de audit sunt acele aspecte care, in baza rationamentului nostru profesional, au avut cea mai mare importanta pentru auditul situatiilor financiare din perioada curenta. Aceste aspecte au fost abordate in contextul auditului desfasurat asupra situatiilor financiare in ansamblu, si in formarea opiniei noastre asupra acestora, si nu emitem o opinie separata cu privire la aceste aspecte cheie.

Pentru fiecare aspect de mai jos, am prezentat în acel context o descriere a modului în care auditul nostru a abordat respectivul aspect.

Am îndeplinit responsabilitățile descrise în secțiunea „Responsabilitățile auditorului pentru auditul situațiilor financiare” din raportul nostru, inclusiv în legătură cu aceste aspecte cheie. În consecință, auditul nostru a inclus efectuarea procedurilor proiectate să răspundă la evaluarea noastră cu privire la riscul de erori semnificative în cadrul situațiilor financiare. Rezultatele procedurilor noastre de audit, inclusiv ale procedurilor efectuate pentru a aborda aspectele de mai jos, constituie baza pentru opinia noastră de audit asupra situațiilor financiare anexate.

### **Aspect cheie de audit**

#### **Ajustări pentru deprecierea creditelor și avansurilor acordate clienței**

Identificarea de către conducere a indicațiilor de depreciere și determinarea ajustărilor pentru deprecierea creditelor și avansurilor acordate clienței este un proces complex ce implică estimări și utilizarea raționamentului profesional. O astfel de analiză este realizată în mod inerent în condiții de incertitudine implicând evaluarea unei multitudini de elemente, respectiv utilizarea de ipoteze, inclusiv cu privire la situația financiară a contrapartidei, fluxurile așteptate de numerar ale debitorilor precum și intrările nete de numerar așteptate din potențiala vânzare a garanțiilor.

O atenție deosebită este acordată aspectelor noi sau care au avut o evoluție importantă pe parcursul anului 2016, așa cum sunt Legea nr. 77/2016 privind darea în plată și portofoliul de credite în franci elvețieni, inclusiv evoluțiile legislative relevante pentru astfel de credite.

Utilizarea de tehnici de modelare și ipoteze diferite ar putea conduce la diferențe semnificative în estimarea ajustărilor pentru deprecierea creditelor. Notele 4, 5 și 20 la situațiile financiare prezintă mai multe informații în legătură cu estimarea ajustărilor pentru deprecierea creditelor și avansurilor acordate clienței.

Datorită ponderii semnificative a creditelor și avansurilor acordate clienței (reprezentând 59,06% din totalul activelor consolidate și 59,13% din totalul activelor la nivel individual) și a incertitudinii implicate de procesul de estimare, considerăm că acesta este un aspect cheie de audit.

#### **Modul în care a fost adresat aspectul cheie de audit**

Procedurile noastre de audit au inclus, printre altele, analiza metodologiei Bancii cu privire la identificarea indicațiilor de depreciere, evaluarea ajustărilor specifice de depreciere, respectiv a ajustărilor colective pentru depreciere. Am evaluat eficacitatea proiectării și operării controalelor interne privitoare la monitorizarea creditelor și la determinarea ajustărilor de depreciere, inclusiv calitatea datelor și a sistemelor relevante.



In legatura cu ajustarile pentru deprecierea creditelor evaluate la nivel individual, analiza noastra s-a concentrat pe expunerile clientelei corporate cu cel mai mare potential de impact asupra situatiilor financiare si a luat in considerare ipotezele cheie ce stau la baza identificarii si cuantificarii deprecierei creditelor, cum sunt fluxurile de numerar asteptate ale debitorilor, valoarea realizabila a garantiilor si estimarea recuperarii ulterioare evenimentului de pierdere. Am implicat specialistii nostri in evaluare, acolo unde a fost cazul, pentru a ne acorda suportul necesar in efectuarea procedurilor de audit.

In legatura cu ajustarile pentru deprecierea creditelor evaluate la nivel colectiv, am analizat metodologia Bancii, ipotezele si parametrii utilizati si documentatia de validare a modelelor, unde a fost cazul.

Am evaluat, de asemenea daca informatiile prezentate in situatiile financiare privind riscul de credit sunt adecvate.

#### **Aspect cheie de audit**

##### **Provizioane pentru litigii si alte riscuri si cheltuieli**

Procesul de constituire a provizioanelor implica estimari care presupun un nivel ridicat de rationament profesional, existand astfel riscul inerent ca valoarea provizioanelor sa difere semnificativ de pierderile efectiv realizate ulterior datei raportarii. Banca constituie provizioane pentru litigii si alte riscuri, nota 30 la situatiile financiare prezentand mai multe informatii privind estimarea acestora. Principalele aspecte care au implicat exercitarea rationamentului profesional de catre conducere sunt litigiile privind protectia consumatorilor.

Provizioanele pentru litigii si alte riscuri sunt importante pentru auditul nostru, deoarece procesul de determinare a acestor provizioane este unul complex si implica un nivel ridicat de rationament profesional.

##### **Modul in care a fost adresat aspectul cheie de audit**

Procedurile de audit efectuate au inclus, printre altele, o evaluare a guvernantei Bancii in aceasta privinta, a proceselor si controalelor interne legate de constituirea provizioanelor, precum si a ipotezelor conducerii, avand in vedere explicatiile si documentatia furnizate de catre conducere si consilierii juridici privind constituirea provizioanelor semnificative.

Am obtinut scrisori de confirmare de la avocatii externi si am comparat opinia acestora cu ipotezele si evaluarea conducerii privitoare la impactul si informatiile de furnizat in situatiile financiare aferente litigiilor semnificative.

Evaluarea noastra s-a concentrat pe aspectele semnificative, mai ales cele noi sau care au avut evolutii notabile pe parcursul anului 2016, asa cum sunt litigiile legate de protectia consumatorilor. Expertii nostri juridici au fost implicati in analiza si coroborarea ipotezelor folosite in determinarea nivelului provizioanelor si a datoriiilor contingente, avand in vedere cerintele legale relevante.



Am evaluat, de asemenea, adecvarea informațiilor furnizate de Banca în situațiile financiare cu privire la provizioanele pentru litigii și alte riscuri.

## **Aspect cheie de audit**

### **Tehnologia informației (IT) și sistemele relevante pentru raportarea financiară**

O parte semnificativă a operațiunilor Bancii și a procesului de raportare financiară se bazează pe sistemele IT care implică procese automate și respectiv controale privitoare la colectarea, stocarea și procesarea datelor. O parte importantă a acestui sistem de control intern implică existența unor procese și controale privind accesul utilizatorilor și managementul schimbării, respectiv asigurarea conformării cu acestea. Astfel de controale au o importanță deosebită, deoarece ele asigură ca accesul și modificarea datelor din sistemele IT se efectuează doar de către persoane autorizate, într-o manieră adecvată.

Mediul IT al Bancii este complex, cu un număr semnificativ de sisteme interconectate și baze de date. Dat fiind nivelul ridicat de automatizare a proceselor relevante pentru raportarea financiară și a complexității mediului IT al Bancii, o mare parte a procedurilor de audit a fost concentrată în această arie. Având în vedere cele menționate considerăm ca această arie reprezintă un aspect cheie de audit.

### **Modul în care a fost adresat aspectul cheie de audit**

Ne-am concentrat procedurile de audit pe acele sisteme și controale IT care sunt semnificative pentru raportarea financiară. Având în vedere faptul că procedurile efectuate asupra sistemelor IT presupun expertiza specifică, am implicat în efectuarea procedurilor de audit specialiștii noștri în IT.

Procedurile noastre de audit au inclus, printre altele, înțelegerea și evaluarea mediului de control IT în ansamblu și a controalelor existente, inclusiv a celor care se referă la accesul la sisteme și date, precum și la modificarea de sisteme IT. Am particularizat abordarea de audit în funcție de semnificativitatea financiară a sistemului și de existența de proceduri automate derulate de respectivul sistem.

Ca parte a procedurilor de audit am testat eficacitatea operării controalelor privind acordarea drepturilor de acces pentru a determina dacă doar utilizatorii desemnați au posibilitatea de a crea, modifica sau șterge conturi de utilizatori pentru aplicațiile relevante. Am testat de asemenea eficacitatea operării controalelor legate de dezvoltarea și modificarea aplicațiilor pentru a determina dacă acestea sunt autorizate, testate și implementate în mod corespunzător. În plus, am evaluat și testat eficacitatea proiectării și operării controalelor încorporate în aplicații și a celor dependente de sisteme IT din procesele relevante pentru auditul nostru.

## **Alte informatii**

Alte informatii includ Raportul Directoratului si Raportul Anual, dar nu includ situatiile financiare si raportul nostru de audit cu privire la acestea. Am obtinut Raportul Directoratului inainte de data raportului nostru de audit, si ne asteptam sa obtinem Raportul Anual ulterior acestei date. Conducerea este responsabila pentru alte informatii.

Opinia noastra de audit asupra situatiilor financiare nu acopera alte informatii si nu exprimam nicio forma de concluzie de asigurare asupra acestora.

In legatura cu auditul efectuat de noi asupra situatiilor financiare, responsabilitatea noastra este de a citi aceste alte informatii si, facand acest lucru, de a analiza daca acestea nu sunt in concordanta, in mod semnificativ, cu situatiile financiare sau cunostintele pe care le-am obtinut in urma auditului sau daca acestea par sa includa erori semnificative. Daca, in baza activitatii desfasurate, ajungem la concluzia ca exista erori semnificative cu privire la aceste alte informatii obtinute inainte de data raportului de audit, noi trebuie sa raportam acest lucru. Nu avem nimic de raportat in acest sens.

## **Responsabilitatea conducerii si a persoanelor responsabile cu guvernanta pentru situatiile financiare**

Conducerea Bancii are responsabilitatea intocmirii si prezentarii fidele a situatiilor financiare in conformitate cu Ordinul Bancii Nationale a Romaniei nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara, aplicabile institutiilor de credit, cu modificarile si clarificarile ulterioare, si pentru acel control intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare care sunt lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de frauda, fie de eroare.

La intocmirea situatiilor financiare, conducerea este responsabila sa evalueze abilitatea Bancii de a-si desfasura activitatea conform principiului continuitatii activitatii si sa prezinte, daca este cazul, aspectele referitoare la continuitatea activitatii si folosirea principiului continuitatii activitatii, mai putin in cazul in care conducerea intentioneaza sa lichideze Banca sau sa ii inceteze activitatea sau nu are nicio alternativa reala decat sa procedeze astfel.

Persoanele responsabile cu guvernanta au responsabilitatea supravegherii procesului de raportare financiara a Bancii.

## **Responsabilitatile auditorului pentru auditul situatiilor financiare**

Obiectivele noastre constau in obtinerea unei asigurari rezonabile privind masura in care situatiile financiare, luate in ansamblu, nu contin denaturari semnificative cauzate de eroare sau frauda si de a emite un raport de audit care sa includa opinia noastra. Asigurarea rezonabila reprezinta un nivel ridicat de asigurare, insa nu este o garantie ca un audit desfasurat in conformitate cu standardele ISA va detecta intotdeauna o denaturare semnificativa, daca aceasta exista. Denaturarile pot fi cauzate fie de frauda, fie de eroare si sunt considerate

semnificative daca se poate preconiza, in mod rezonabil, ca acestea, atat la nivel individual sau luate in ansamblu, vor influenta deciziile economice ale utilizatorilor luate in baza acestor situatii financiare.

Ca parte a unui audit in conformitate cu standardele ISA, ne exercitam rationamentul profesional si ne mentinem scepticismul profesional pe intreg parcursul auditului. De asemenea:

- Identificam si evaluam riscurile de denaturare semnificativa a situatiilor financiare, cauzate fie de frauda fie de eroare, stabilim si efectuam proceduri de audit care sa raspunda acestor riscuri si obtinem probe de audit suficiente si adecvate pentru a constitui o baza pentru opinia noastra. Riscul de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de frauda este mai ridicat decat cel de nedetectare a unei denaturari semnificative cauzate de eroare, deoarece frauda poate include complicitate, falsuri, omisiuni intentionate, declaratii false sau evitarea controlului intern.
- Intelegem controlul intern relevant pentru audit pentru a stabili procedurile de audit adecvate in circumstantele date, dar nu si in scopul exprimarii unei opinii asupra eficacitatii controlului intern al Bancii.
- Evaluam gradul de adecvare a politicilor contabile utilizate si rezonabilitatea estimarilor contabile si a prezentarilor aferente de informatii realizate de catre conducere.
- Concluzionam asupra caracterului adecvat al utilizarii de catre conducere a principiului continuitatii activitatii, si determinam, pe baza probelor de audit obtinute, daca exista o incertitudine semnificativa cu privire la evenimente sau conditii care ar putea genera indoielei semnificative privind capacitatea Bancii de a-si continua activitatea. In cazul in care concluzionam ca exista o incertitudine semnificativa, trebuie sa atragem atentia, in raportul de audit, asupra prezentarilor aferente din situatiile financiare sau, in cazul in care aceste prezentari sunt neadecvate, sa ne modificam opinia. Concluziile noastre se bazeaza pe probele de audit obtinute pana la data raportului nostru de audit. Cu toate acestea, evenimente sau conditii viitoare pot determina ca Banca sa nu isi mai desfasoare activitatea in baza principiului continuitatii activitatii.
- Evaluam prezentarea, structura si continutul general al situatiilor financiare, inclusiv al prezentarilor de informatii, si masura in care situatiile financiare reflecta tranzactiile si evenimentele de baza intr-o maniera care realizeaza prezentarea fidela.
- Obtinem suficiente probe de audit adecvate cu privire la informatiile financiare ale entitatilor sau activitatilor din cadrul Grupului (Banca si subsidiarele sale) pentru a exprima o opinie asupra situatiilor financiare consolidate. Suntem responsabili pentru indrumarea, supravegherea si efectuarea auditului la nivelul grupului. Suntem singurii responsabili pentru opinia noastra de audit.

Comunicam persoanelor responsabile cu guvernanta, printre alte aspecte, obiectivele planificate si programarea in timp a auditului, precum si constatarile semnificative ale auditului, inclusiv orice deficiente semnificative ale controlului intern, pe care le identificam pe parcursul auditului nostru.

De asemenea, prezentam persoanelor responsabile cu guvernanta o declaratie cu privire la conformitatea noastra cu cerintele etice privind independenta si le comunicam toate relatiile si alte aspecte care pot fi considerate, in mod rezonabil, ca ar putea sa ne afecteze independenta si, unde este cazul, masurile de siguranta aferente.

Dintre aspectele pe care le comunicam persoanelor responsabile cu guvernanta, stabilim acele aspecte care au avut cea mai mare importanta in cadrul auditului asupra situatiilor financiare din perioada curenta si, prin urmare, reprezinta aspecte cheie de audit. Descriem aceste aspecte in raportul nostru de audit, cu exceptia cazului in care legislatia sau reglementarile impiedica prezentarea publica a aspectului respectiv sau a cazului in care, in circumstante extrem de rare, determinam ca un aspect nu ar trebui comunicat in raportul nostru deoarece se preconizeaza in mod rezonabil ca efectele negative ale acestei comunicari depasesc beneficiile interesului public al comunicarii respectivului aspect.

#### **Raport asupra altor cerinte legale si de reglementare**

#### **Raportare asupra unor informatii, altele decat situatiile financiare si raportul nostru de audit asupra acestora**

Pe langa responsabilitatile noastre de raportare conform standardelor ISA si descrise in sectiunea „Alte informatii”, referitor la Raportul Directoratului, noi am citit Raportul Directoratului si raportam urmatoarele:

- a) in Raportul Directoratului nu am identificat informatii care sa nu fie consecvente, sub toate aspectele semnificative, cu informatiile prezentate in situatiile financiare la data de 31 decembrie 2016, atasate;
- b) Raportul Directoratului include, sub toate aspectele semnificative, informatiile cerute de Ordinul Bancii Nationale a Romaniei nr. 27/2010 pentru aprobarea Reglementarilor contabile conforme cu Standardele Internationale de Raportare Financiara, cu modificarile si clarificarile ulterioare, Anexa 1, punctele 11-14 si 37;

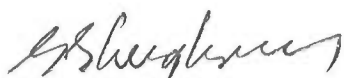
c) pe baza cunostintelor noastre si a intelegerii dobandite in cursul auditului situatiilor financiare intocmite la data de 31 decembrie 2016 cu privire la Banca si la mediul acesteia, nu am identificat informatii eronate semnificative prezentate in Raportul Directoratului.

In numele

**Ernst & Young Assurance Services SRL**

Inregistrat la Camera Auditorilor Financiari din Romania

Cu nr. 77/15 august 2001



Gelu Gherghescu



Inregistrat la Camera Auditorilor Financiari din Romania

Cu nr. 1449/9 septembrie 2002

Bucuresti, Romania

21 martie 2017

